

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens septem Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine septimus, est de Oratione
... Septimus, & latissimus, de Beneficiis Ecclesiasticis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

Quam culpam, & poenam incurrant indebitè extrahentes delinquentem à
loco sacro. punct. 12

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76561](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76561)

bad. in sua polit. lib. 2. cap. 15. num. 3. p. 1. Ragund. 2. p. de precept. Eccles. lib. 4. c. 4. n. 59.

PUNCTVM XII.

Quam penam, & culpam incurrant indebitè extrahentes delinquentem à loco sacro.

- 1 Culpam mortalem committunt, & multiplicem penam incurrant ex iure civili, & canonico.
- 2 Pecunia multatur.
- 3 Excommunicationem contrahunt ipso facto ex probabiliori sententia.
- 4 Qui hanc penam incurrant.
- 5 Quod si attentata fuerit extractio, & effectus non sit sequens probabilis est incurri hanc penam.
- 6 Ab hac excommunicatione plures censent solum Pontificem absolvere posse.
- 7 Probabilis est ordinarium posse, & cui ipse commiserit.

1 Clarum est culpam mortalem, & grauissimum sacrilegium committere. Neque in hoc aliqua est dubitatio. Pœna autem his sacrilegis imposta multiplex est, tum ex iure civili, tum ex canonico. Ex iure namque civili pœna capitali, & ultimo supplicio puniuntur: constat ex l. present. c. de his qui ad Eccles. confug. ibi capitali, & ultimo supplicio animaduersione plectendus. Ratio est; quia reputatur hoc crimen læsæ maiestatis. Tum quia diuinam maiestatem offendit, ipsi eius domum profanat, & violat Tum iurisdictionem Pontificis vsurpat, ex cuius tantum facultate, delinquentes extrahi possunt ex Ecclesia: si post alios Clarus in pract. quest. 68. vers. extrahens aliquem, Menoch de arbit. lib. 2. casu 360. num. 68. Farinac. de carcerib. quaest. 28. num. 2. & in append. de immunit. cap. 20. num. 390. Suar. de re. lib. 3. cap. 13. num. 7. Azor. 2. p. iustit. moral. lib. 9. c. 9. q. 11. Tufchus verbo Ecclesia, concl. 8. n. 2. & 4. Anañal. Germon. de sacrorum immunit. lib. 2. cap. 16. num. 6. Bonac. disp. 3. q. 7. de immunit. §. 6. num. 5. & alij. Verum hæc pœna non videtur vsu recepta, vt tradit Suar. cap. 13. num. 6. Decian. lib. 6. cap. 8. num. 4. Bonac. d. quest. 7. §. 6. num. 5. & ratio esse potest; quia tam in puniendo, quam in iudicando hoc crimen, non iuri civili, sed canonico standum est, vt multis relatis docet Couart. 2. var. cap. 20. sub num. 3. Decian. supra n. 16. vers. nota in consequentibus, & c. 2. §. num. 7. Farinac. de carcer. quest. 28. num. 6.

2 De iure autem canonico pecuniaria pœna puniri possunt, aliquando tringenta librarum examinati argenti, aliquando nonagenotum solidorum, tradit Host. in sum. de immunit. num. 14. Poterit tamen iudex pro suo arbitrio pœnata delicti qualitate, & conditione delinquentis hanc pœnam minuire ex textu in cap. si quis contumax 17. q. 4. verbo componas, & tradit Host. lib. 3. quest. 4. post num. 11. Farinac. de carcerib. q. 28. sub num. 5. & in append. de immunit. cap. 20. num. 320. Et licet aliqui Doctores dicant hanc pœnam antiquatam esse, quos refert, & sequitur Decian. lib. 6. cap. 28. el. 2. num. 4. merito eos reprobat Tufchus verbo Ecclesia concl. 8. num. 11. Farinac. de carcerib. q. 28. sub num. 3. & in append. de immunit. cap. 20. num. 319. Bonac. disp. 3. quest. 7. de immunit. §. 6. num. 5. Tum quia per consilium Trident. sess. 25. cap. 20. & per bullam Gregorij omnes pœnas in antiquis canonibus læsæ aduersus immunitatis violatores renouantur. Tum quia hæc pœna efficacius Ecclesie iniuriæ facit, si in eius cultum pecunia applicetur, vt iure applicanda est: & tradit Decian. c. 28. n. 4. Tufchus verbo Ecclesia, concl. 8. Ambrosin. cap. 15. n. 1. & 2.

3 Præter hanc pœnam pecuniariam, & pœnitentiam publicam imponendam excommunicationis sententia feriuntur: cap. sicut antiquitus, cap. frater, cap. diffinitur, & alij 17. q. 4. In quibus tamen retribus non est excommunicatio ipso facto, sed ferenda, ac proinde spectato iure communi plures non inuimæ noisæ Doctores censent nullam censuram huic crimini esse annexam: sic Franc. Suar. lib. 3. de reuerentia debita læsæ sacris, c. 13. num. 7. Marian. Socin. Turresemata, Gofred. & alij relati à Farinac. in append. de immunit. cap. 20. num. 312. Solum est difficultas, an ex constitutione Gregorij hæc excommunicatio nem sic extrahentes incurrant: Ratio difficultatis est, quia in supradicta constitutione dicitur quod si quis quous prætextu quidquam præter, aut contra huius nostre constitutionis tenorem attentare præsumpserit, declaramus eum ipso facto censuras, & pœnas eadem incurtere, quæ contra libertatis iuris, & immunitatis Ecclesiasticæ violatores per sacros canones, consistorumque generalium, & nostrorum prædecessorum constitutiones sunt promulgatæ. Ex quibus verbis solum constat hos violatores incurtere excommunicationem, si per sacros canones, & concilia lata esset; quia intendit Pontifex antiquas pœnas renouare. At cum nullibi lata sit excommunicatio ipso facto, non videtur incurri ex supradicta bulla. Nilominus verus credo ipso facto hos violatores excommunicationem contrahere. Nam verba illa constitutionis ipso

Verd. de Castro Sum. Mor. Pars II.

facto aliquid operari debent, ne dicamus superflue esse appo- sita. At si excommunicationem ipso facto non inferunt, nihil operabuntur, quia excommunicatio ferenda in cap. sicut antiquitus 17. q. 4. & aliis retribus habebatur. Item Pontifex dicit hos violatores immunitatis ipso facto incurtere censuras aduersus violatores immunitatis à sacris canonibus promulgatas, sed est promulgata censura excommunicationis aduersus eos. Ergo illa ipso facto incurritur. Præterea, quia ita declaratum fuit à Clem. VIII. & à Paulo V. & à sacra congregatione, vt testantur Doctores itatim referendū: sic tenent Bonac. disp. 3. q. 7. de communit. §. 6. n. 5. Marcus Itali. de immunit. Eccles. lib. 1. c. 6. §. 2. n. 29. & segg. Farinac. in append. de immunit. c. 20. n. 313. & segg.

4 Hanc excommunicationem, & supradictas pœnas incurrit. Primò iudex mandans delinquentem extrahi, aut extractum non restituens; quia contra tenorem Gregorianæ constitutionis procedit, & est præcipua causa violentiæ: sic Marc. Anton. Genuef. prax. Archiep. c. 26. num. 7. Marcus Itali. de immunit. lib. 1. c. 6. §. 2. n. 38. & 39. Farinac. in append. de immunit. cap. 20. num. 324. Secundo incurritur bituarij exequutores, & quælibet alia personæ priuatæ delinquentem extrahentes, vel aliquo modo iuuantes, ob prædictam rationem sic relati Doctores.

5 Dubium tamen non leue est; an has pœnas incurrant effectu non subsequuto, sed solum attentato, hoc est non delin- quente extracto, sed solum attentato extrahi; Et ratio diffi- cultatis est, quia esto in bulla Gregor. dicitur has pœnas incur- rere, qui contra eius tenorem attentare præsumpserint, cum effectu debent intelligi. Tum quia est constitutio pœnalis derogans immunitatem. Tum quia satis explicari non potest, in quo consistat hæc attentatio. At probabilis cenleo atten- tantem pœnas incurtere, modo attentatio ad actum proximum extractionis reducta fuerit, verbi gratia, si dedisti mandatum, & mandataris acceptauit, si Ecclesiam clausam tentasti aper- rere, vel delinquentem inde extrahere, & si ob resistentiam non potuisti; tunc ex huiusmodi conatu pœnas incurrit; quia cum effectu contra tenorem diuæ constitutionis attentare præsum- pserit: & ita in presenti casu docet, Menoch. de arbit. casu 370. num. 68. & in toto illo casu plures enumerat, in quibus con- natus effectu non subsequuto punitur, Decian. tract. crim. lib. 6. cap. 27. n. 5. Farinac. de carcerib. q. 28. n. 4. & in append. de immunit. t. 20. num. 321.

6 Sed inquires. Quis possit ab hac excommunicatione ab- soluere? Solum Pontificem posse firmat Farinac. append. de immunit. cap. 20. num. 315. Mouetur ex extrauag. Pauli II. de pœnitent. & remiss. cap. 3. inter extrauag. communes. Vbi inter- calus sedi Apolliticæ referuatos apponit offensam Ecclesiasticæ libertati factam, Item ex decreto. Clem. V. 111. prohi- bentis quibuscunque confessariis absolutionem plurium casuum sedi Apolliticæ referuatorum, & præcipue in casibus conten- tis in bulla cœnæ domini, clare vel dubie, & violationis immunitatis Ecclesiasticæ, in terminis constitutionis Greg. XI V. Quod decretum in nouatum fuit à Paulo V. illiusque meminit Stephanus Quaranta in summ. bullarum in glossa casus referuati, & Marcus Itali. de immunit. Eccles. lib. 3. cap. 6. §. 2. num. 31. Item ex bulla Greg. violantes immunitatem in- currunt censuras promulgatas aduersus libertatis Ecclesiasticæ violatores. Sed in bulla cœnæ est lata censura excommunicatio- nis referuata. Ergo illam incurrit. Denique hæc declaratum est à sacra congregationis concilij interpretibus anno 1617. mem- se Decemb. vt restatur. Farinac. supra.

7 Cæterum probabilis cenleo, posse ordinarium, & quem- libet conf. sariū ex illius facultate ab hac excommunicatione absolue- re casu quo incurta fuerit: sic Marc. Anton. Genuef. in sua pract. c. 22. n. 3. & segg. Bonac. disp. 3. de primo de cetero præ- cepto, q. 7. de immunit. §. 6. num. 8. Ratio est, quia nullibi inueni- tur referuata Pont. fici, vt solvendo rationes contrarias appa- rebit: Ergo ordinario conceditur ex textu in cap. nuper de sen- tent. excommunicat. Nam in extrauag. Pauli II. solum referuatur generaliter violatio libertatis Ecclesiasticæ, sub qua in ri- gore immunitas non comprehenditur, quia libertas refer- tur ad personas, immunitas ad loca, & ideo censuræ læsæ con- tra violatores libertatis Ecclesiasticæ, non comprehendunt violatores immunitatis: sic Couart. 2. var. cap. 20. num. 11. Villagut. de exten. segum. cap. fin. sub num. 3. Farinac. in ap- pond. de immunit. cap. 1. num. 4. Marius Itali. de immunit. Ec- cles. lib. 1. c. 6. §. 2. n. 6. & segg. usque ad 19. In decreto autè Clem. V 111. nulla est huius censuræ, vel potius criminis referuatio, sed solum ibi interdicitur quibusvis confessariis, vt virtute privilegiorum à sede Apollitica concessorum absoluant ab illis casibus, & ab aliis referuatis ab ordinario. Vnde in illo decreto non intendit Pontifex ordinariis facultatem minue- re, sed potius augere, & promouere, cum solum tollat privile- gia absoluedi à criminibus à se concessa; alias nec poterit or- dinarius absolue- re ab excommunicatione ob percussione Cler- rici. Item neque in casibus dubijs bullæ cœnæ. Cuius quæ omnia in supradicto decreto non vult Pontifex sua privilegia antea concessa prodesse, quod non est dicendum. Minus ve- rum est, quod de bulla cœnæ domini dicitur: in illa namque non fertur censura aduersus violatores immunitatis, sed liber-

K 3

tatis, & non cuiuscunque, sed specialis, & licet in bulla Gregor. dicatur violatores immunitatis ibi præscriptæ incurtere ipso facto censuras latas contra libertatis, iuris, & immunitatis Ecclesiasticæ violatores; illis nominibus, libertatis, iuris, & immunitatis idem exprimitur, & claritatis gratia apponuntur. Adde, esto in bulla Gregorij afficiantur censuras violantes immunitatem, quæ late sunt in bulla cœnæ aduersus violantes libertatem Ecclesiasticam; non inde fit habere tales censuras qualitatem reservationis; quæ in bulla cœnæ habetur. Ratio est, quia in bulla Gregoriana solum renouantur expressè censuræ, ac expressè non renouantur earum reservatio. Ergo absolute non manent reservati, quia reservatio nunquam censetur, nisi expressè facta sit, ex cap. nuper de sentent. excommunicat. & relatum in referente non includitur expressè, sed tacitè cap. penult. de iureiurando.

PUNCTVM XIII.

An fugientes ad Ecclesiam tradendi sint iudici seculari puniendi; & qua ratione id fieri debeat.

- 1 Iudici seculari tradendi sunt in casibus exceptis.
- 2 In casibus tamen non exceptis nequaquam tradendi sunt, nisi recepto prius iuramento de securitate.
- 3 Modus, quo tradendus est reus in casibus exceptis exponitur.
- 4 Qua ratione debeat index laicus in iis casibus exceptis reum ab Ecclesia extrahere.
- 5 Licet ex consuetudine possit index delinquentem extrahere inconsulto Episcopo, non tamen potest spectato iuris rigore.
- 6 In casu dubio exceptionis nequaquam potest.
- 7 Cognitio, an casus exceptus sit ad prælatum Ecclesie pertinet.
- 8 Debet concludenter probari esse casum exceptum, ut possit Prælatummittere delinquentem extrahi.
- 9 Index Ecclesiasticus non tenetur stare processui iudicis laici, at si processus formatus sit antequam reus ad Ecclesiam confugerit, poterit examinare illos testes, & eorum dictis stare.
- 10 In hac cognitione Ecclesia citanda est, Reum plures negant esse citandum.
- 11 Probabilis est oppositum.
- 12 Satisfit rationibus oppositis.
- 13 Reus spontè comparere, & petens audiri pro immunitate sibi competente audiendus est.
- 14 Qualiter Episc. procedere debeat in hac cognitione.

1. Non est dubium laicos fugientes ad Ecclesiam in casibus exceptis iudici seculari esse tradendos; quia cum illis immunitas non prohiat, nulla est causa, qua detineri possint, & expressè à Greg. XIV. cauetur, ubi Prælati, & superioribus Ecclesiarum districte præcipitur sic delinquentes curiæ seculari tradere quando à curia seculari fuerint requisiti; Bonac. diff. 3. de primo decal. præcepto, quæst. 7. de immunit. §. 7. numero primo.

2. Difficultas tamen est, an in casibus non exceptis possit, & debeat Prælati eos iudici seculari consignare recepto prius ab eo iuramento de securitate pœnæ corporalis. Affirmat Suar. lib. 3. cap. 13. post. n. 3. Azor. 2. p. insit. moral. lib. 9. c. 9. quæst. 10. Siloest. in summ. verbo immunitas 3. num. 4. Alexand. consil. 145. num. 3. vers. etiam si sit delictum grane, lib. 7. Villagut. de extens. legum. cap. fin. à num. 8. usque ad 14. Et videtur probari ex cap. definit. 17. q. 4. & ibi Glossa Archidiacon. Turretrem. At omnino tenendum est nequaquam posse tradi curiæ seculari repugnante delincente; quantumvis securitatem præstet de eius impunitate. Ratio est, quia in illis casibus gaudet delinquens immunitate, sed immunitas in eo consistit, ut non possit iniurè ab Ecclesia extrahi, & iudicari. Ergo. Et hoc indubitanter procedit in terminis Gregorianæ constitutionis, in qua solum in casibus exceptis extractio permittitur, & in casibus non exceptis omnino negatur; sic ex Abbate in cap. inter alia de immunit. Eccles. docet Farinac. in append. de immunit. cap. ult. n. 344.

3. Modus autem quo tradendus est delinquens in casibus exceptis curiæ seculari compertus est: si enim seculæ constitutio Gregoriana loquamur, recipiendum est iuramentum à iudice seculari de non puniendo illum corporaliter, iuxta textum in cap. reum, cap. id constitimus 17. quæst. 4. & tradit post alios antiquiores Decian. tract. crim. lib. 6. cap. 29. sub. n. 6. & consil. 80. n. 9. lib. 3. Ambrosin. de immunit. cap. 11. n. 5. Venim attentæ constitutione Gregorij, & etiam consuetudine iam recepta, neque hoc iuramentum exigitur, neque ipsi iudices illud præstare tenentur, sed liberè ipsi reus traditur pro qualitate delicti puniendus ac si ad Ecclesiam non confugisset, & merito: quia fuga ad Ecclesiam in casibus exceptis nihil reo prodesse potest: sic Decian. & Ambrosin. supra, Boerius decis. 109. n. 8. Farinac. de carcerib. quæst. 28. num. 77. & in append. de immunit. cap. ult. num. 343. Baiard. ad Clarum q. 30. n. 5. Bonac. diff. 3.

de primo decal. præcepto, q. 7. de immunit. §. 7. in fine, n. 5. Hæc autem traditio de mandato Episcopi debet fieri, aut eius officiali, per aliquam Ecclesiasticam personam ab eo deputatam, omni appellatione remota, cognito prius per Episcopum, seu ab eo deputatum, an delinquentes tradendi verè crimina excepta commiserint. Neque curia secularis, eiusque iudices, aut officiales extrahere poterunt ab Ecclesiis, aut monasteriis laicum aliquem in prædictis casibus exceptis delinquentem, sine expressa licentia Episcopi, vel eius officialis, & cum interuentu personæ Ecclesiasticæ ab eo auctoritatem habentis: ad quos solos, & non alios Episcopis inferiores, etiam si alij ordinarij sint, aut non illius diocesis, aut conseruatores ab hac sede specialiter, vel generaliter deputati, prædictam licentiam dandi facultas pertinet, reuocaturque quælibet facultas, quæ curiæ seculari olim fuerit attributa extrahendi hos delinquentes propria auctoritate; occurrente autem casu, in loco exempto, & nullius diocesis, tunc ad Episcopum viciniorum deuoluitur cognitio, an delictum sit exceptum, vel non, & non ad alios. Quod si Episcopus, eiusve officialis & requisitus culpabiliter recusat delinquentem tradere, aut capturæ, vel carcerationi interuenire; tum laici reuerentiæ Ecclesiæ, & locis sacris debite memores prædictos delinquentes minori quo id fieri possit cum scandalo, & tumultu extrahere poterunt, & sic extractos ad carceres curiæ Ecclesiasticæ, & non secularis deferunt, ibique eos reponunt, & inibi sub turo, & firmo carceris, ac opportuna custodia data illis, si opus fuerit, per curiam secularem detinere debent, vt in prædicta bulla Gregor. hæc omnia expressè continentur.

4. Ex quibus verbis liquet. Primò non posse iudices laicos sic fugientem ad Ecclesiam in casibus exceptis extrahere absque licentia Episcopi: vel eius officialis. Quod si Episcopus requisitus culpabiliter noluerit annuere, poterunt iudices seculares delinquentem extrahere, & in carcere Ecclesiastico reponere, quouque per Episcopum, aut eius superiorum cognoscatur delinquentem gaudere non debere immunitate. Nunquam tamen possunt sic delinquentem ad proprios carceres referre ibique condemnare: sic Bonac. diff. 3. q. 7. de immunit. §. 7. n. 3. Farinac. in append. de immunit. cap. ult. num. 359. Marc. Ital. lib. 1. cap. 6. num. 8. & seg. Ambrosin. de immunit. cap. 11. num. 1. & cap. 14. per totum. Quod certissimum esse stante constitutione Gregoriana, quam diximus verius esse vique locorum obligare. At seculæ constitutio crederem posse iudices seculares in casibus clarè exceptis delinquentem ab Ecclesia extrahere inconsulto Episcopo, saltem ex recepta consuetudine: Quia Ecclesia in tantum te tueri potest, quantum illius immunitate gaudet. Ergo si ab immunitate es exclusus, exclusus es à refugio illius. Poterunt ergo iudices seculares illum extrahere; sic relato Abbate, Anchar. Bart. & alius docet Boerius dec. 109. n. 1. & 2. Decian. tract. crim. lib. 6. c. 29. n. 4. Couar. 2. var. cap. 20. n. 18. vers. 34. inferitur Clarus præst. sum. quæst. 30. vers. quæro nunquid. Farinac. de carcerib. quæst. 28. n. 75. Azob. in constitut. Hispan. lib. 1. tit. 2. leg. 3. num. 29. Suar. lib. 3. cap. 13. num. 1. Neque obstat Ecclesiam videri locum exemptum à iurisdictione laicali; vt multis comprobatur Tufchus verbo Ecclesia, concl. 5. num. 10. ac proinde non posse ibi capturam reorum exercere, qui est iurisdictionis actus. Non inquam, obstat, quia Ecclesia non est locus exemptus à iurisdictione laicali, nisi in casibus, qui eius immunitatem concernunt; secus in casibus non exceptis; vt colligitur ex cap. 1. vers. etiam ista Ecclesia, de immunit. Eccles. in 6. vbi dicitur Ecclesiæ esse in territorio Principis secularis, quod saltem est intelligendum circa casus eius immunitatem non spectantes.

5. Dixi posse ex recepta consuetudine. Nam spectato iuris rigore probabilis censeo, semper esse consulendum Episcopum, & ex eius licentia, & non aliter reus est extrahendus cap. frater 17. quæst. 4. vbi prohibetur potestatis secularibus iniuriam ab Ecclesia extrahere, captata sacerdotis absentia. Ergo signum est sacerdotis præsentiam, & consensum requiri, & in cap. definit. 27. q. 4. datur facultas reddendi Ecclesiæ extractum sine consensu sacerdotis: Item in cap. id constitimus. & cap. reum, non permittitur in casibus exceptis delinquentem curiæ seculari tradere, nisi recepto prius iuramento de impunitate corporali, vt multis relatis docet Decian. lib. 6. cap. 29. sub. num. 6. Ergo si curia secularis tenetur hoc iuramentum præstare plus quam sibi reus tradatur, signum euidentius est non posse inconsulto Episcopo, in cuius manibus iurare debet delinquentem extrahere. De iure autem civili est textus in Authent. si quis, C. ad l. Inl. maiest. & Clarus in authent. de mandatu Principum, §. 5. Sed neque cellit. 3. & in l. pateant in fine, C. de his qui ad Eccles. consug. & tradit post alios antiquiores Anton. Com. var. resolut. lib. 3. c. 10. Rub. quædam reus gaudet immunitate Ecclesie, num. 2. ad finem, Bosius de captura, num. 24. Anastas. Germon. de sacer. immunit. lib. 3. c. 16. num. 1. Tufchus præst. concl. verbo Ecclesia, concl. 11. num. 47. & seg. Farinac. in append. de immunit. c. ult. n. 356.

6. Dixi insuper posse iudices seculares exclusæ constitutione Gregoriana, ex recepta consuetudine delinquentem in casibus clarè exceptis, & quorum delictorum, cognitio ad ipsos